

TSFS05 – Fordonssystem – Fö 9

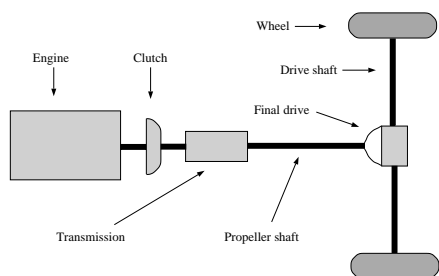
Motor – Knack och knackreglering

Lars Eriksson - Kursansvarig

Fordonssystem, Institutionen för Systemteknik
 Linköpings universitet
 larex@isy.liu.se

November 1, 2011

Drivlina

Drivlina – Reglering

Överföringsfunktion och analys mha rotort illustrerar principerna

Hastighetsreglering

–Motorvarvtal

–Hjulvarvtal

Momentreglering

–Växlingsreglering

Innehållsförteckning

Repetition drivlina

Repetition - MVEM

Reglering – Huvudlooparna

Motor – Arbetsprinciper

Repetition: Momentmodellen

Motor – Knack

Motor – Tändningsreglering

Innehållsförteckning

Repetition drivlina

Repetition - MVEM

Motor – Knack

Motor – Tändningsreglering

Drivlina – Modellering

Stelkroppsmodellen

–Tillståndsval: $\dot{\theta}_w$

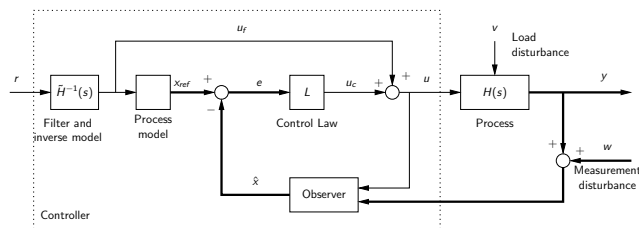
–Användningsområden: Kopplar motor till väglast

Drivlina med en elasticitet och två massor

–Tillståndsval: $\dot{\theta}_w$, θ_m och $\frac{\theta_s}{T} - \theta_w$

–Användningsområden: Hastighets- och momentreglering.

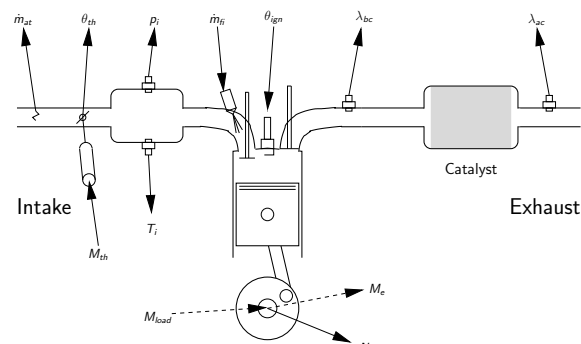
Model-Based Control

Luft och bränsle → Arbete och emissioner

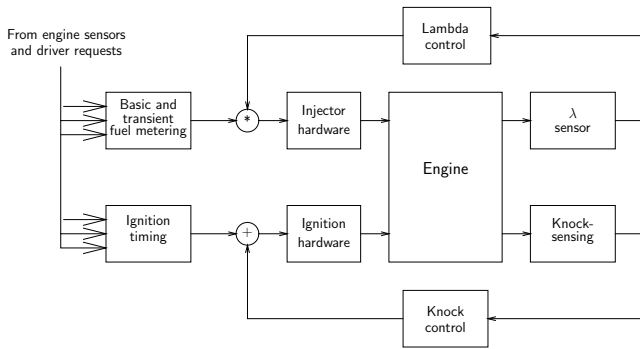
Medelvärdesmodellering

Samband mellan aktuator och sensorer samt sensorer inbördes.

Huvudlooparna

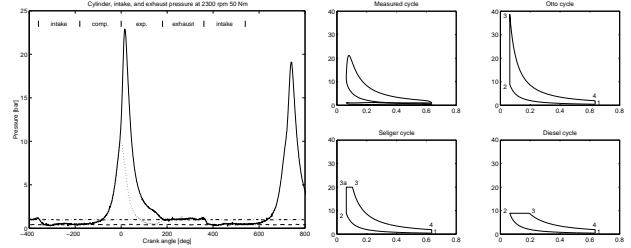
Viktigaste reglerlooparna för bensinmotorer. Den översta är *lambda-regulatorn* och den nedersta är *tändningsregulatorn*.

Indikatordiagram

Cylindertryck som funktion av vevaxelvinkel θ .

Termodynamiska cykler som modell av uppmätt indikatordiagram.

En kort sammanfattning av termodynamiken

Mass specifika storheter – små bokstäver

$$v = \frac{V}{m}, q = \frac{Q}{m}, u = \frac{U}{m}, h = \frac{H}{m}, w = \frac{W}{m}$$

Ideal gas

$$pV = mRT$$

$$pV = RT$$

1:a Huvudsatsen

$$dQ = dU + dW$$

$$dq = du + dw$$

Rev. arbete

$$dW = p dV$$

$$dw = p dv$$

Entalpi

$$H = U + pV$$

$$h = u + pv$$

1:a H. (igen)

$$dH = dU + dpV + p dV$$

$$dh = du + dpv + p dv$$

Värmekapacitet

$$C_v = \left(\frac{dQ}{dT}\right)_v$$

$$c_v = \left(\frac{dq}{dT}\right)_v$$

$$C_p = \left(\frac{dQ}{dT}\right)_p$$

$$c_p = \left(\frac{dq}{dT}\right)_p$$

Samband:

$$du = c_v dT$$

$$dh = c_p dT$$

Ratio of specific heats

$$\gamma = \frac{c_p}{c_v}$$

$$\gamma \in [1.2, 1.4]$$

Isentropisk kompression och expansion – Ideal gas

Isentropisk betyder

- ▶ Ingen värmeöverföring $dq = 0$
- ▶ Reversibel process $dw = p dv$

Utgå från 1:a Huvudsatsen

$$dq = du + dw \Rightarrow 0 = c_v dT + p dv$$

Ideal gas $p = \frac{RT}{V}$:

$$c_v dT = -\frac{RT}{V} dv \Leftrightarrow \frac{1}{T} dT = -\frac{R}{c_v} \frac{1}{V} dv \Leftrightarrow$$

$$\frac{1}{T} dT = -\frac{c_p - c_v}{c_v} \frac{1}{V} dv \Rightarrow \int_{T_1}^{T_2} \frac{1}{T} dT = -(\gamma - 1) \int_{V_1}^{V_2} \frac{1}{V} dv$$

Isentropisk kompression och expansion – Ideal gas

$$\int_{T_1}^{T_2} \frac{1}{T} dT = -(\gamma - 1) \int_{V_1}^{V_2} \frac{1}{V} dv \Rightarrow \ln T_2 - \ln T_1 = -(\gamma - 1)(\ln V_2 - \ln V_1)$$

$$\frac{T_2}{T_1} = \left(\frac{V_1}{V_2}\right)^{\gamma - 1}$$

$$\left[T = \frac{pV}{R}\right] \Rightarrow \frac{p_2}{p_1} = \left(\frac{V_1}{V_2}\right)^{\gamma} \Leftrightarrow p_2 V_2^{\gamma} = p_1 V_1^{\gamma}$$

$$\left[v = \frac{RT}{p}\right] \Rightarrow \frac{T_2}{T_1} = \left(\frac{p_2}{p_1}\right)^{\frac{\gamma - 1}{\gamma}}$$

Viktigaste ekvationen

$$p v^{\gamma} = \text{konstant}$$

Isokor process (konstant volym) – t.ex. förbränning

- ▶ Konstant volym $dV = 0$
- ▶ 1:a huvudsatsen (energiekvationen)

$$dQ = dU + p dV \Rightarrow dQ = dU$$

- ▶ Inre energi $U = m u \Rightarrow dU = m_{tot} du = m_{tot} c_v dT$
- ▶ Frigjord energi från bränslet

$$Q_{in} = \min(\lambda, 1) \cdot m_f \cdot q_{LHV}$$

- ▶ Integrera 1:a huvudsatsen

$$\int dQ = \int_{T_2}^{T_3} m_{tot} c_v dT \Rightarrow Q_{in} = m_{tot} c_v (T_3 - T_2)$$

Fri blandning

Ideal gas, konstant c_p och c_v

Blandning av residualgaser T_r och fräska gaser T_i

1:a lagen

Energi före:

$$U = (m_a + m_f) c_v T_i + m_r c_v T_r$$

Energi efter:

$$U = (m_a + m_f + m_r) c_v T_1$$

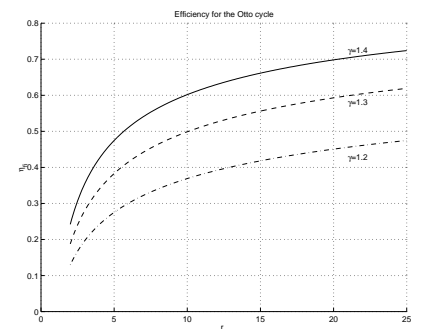
Temperatur efter

$$T_1 = \frac{m_a + m_f}{m_a + m_f + m_r} T_i + \frac{m_r}{m_a + m_f + m_r} T_r = (1 - x_r) T_i + x_r T_r$$

Ottocykelns effektivitet

$$\eta_{f,i} = 1 - \frac{1}{r_c^{\gamma - 1}}$$

Normalfall $\gamma = 1.3$

- Utgår från tillgänglig energi

$$W_{ig} = m_f q_{HV} \tilde{\eta}_{ig}(\lambda_c, \theta_{ign}, r_c, \omega_e, V_d)$$

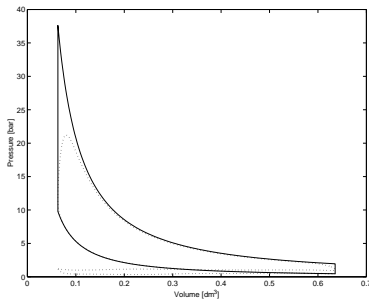
- Dra bort ideal Ottocykel samt verkliga förluster

$$\tilde{\eta}_{ig}(\lambda_c, \theta_{ign}, r_c, \omega_e, V_d) = \left(1 - \frac{1}{r_c^{\gamma-1}}\right) \cdot \min(1, \lambda_c) \cdot \eta_{ign}(\theta_{ign}) \cdot \eta_{ig, ch}(\omega_e, V_d)$$

- Skillnad verklig/ideal $\eta_{ig, ch}(\omega_e, V_d)$ (chamber losses)
  - Ändlig förbränningshastighet $\sim 2\%$
  - Värmeöverföring $\sim 15\%$
  - resultat $\eta_{ig, ch} \approx [0.7, 0.85]$.
- Optimal tändtidpunkt beror på . . . , momentkurvan på . . .

$$\eta_{ign}(\theta_{ign}) = 1 - C_{ign} \cdot (\theta_{ign} - \theta_{ign, opt}(\omega_e, m_f, \lambda, \dots))^2$$

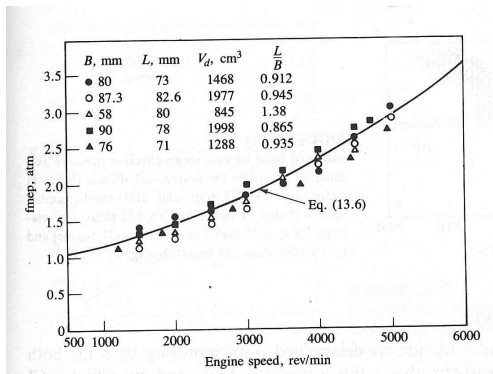
Pumparbete

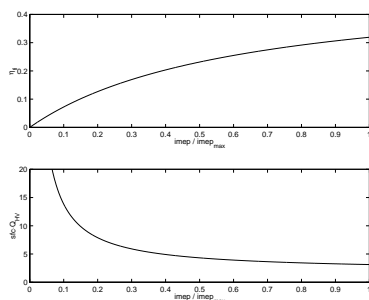
Brutto IMEP (IMEP_g gross) och netto IMEP.

$$IMEP = IMEP_g - PMEP.$$

Motorfriktion – TFMEP

Lastberoende effektivitet

Ökande last förbättrar effektiviteten.
Indikerad sfc visas också.

- Mean effective pressure – Medeleffektivt tryck

$$MEP = \frac{\text{Arbete under en cykel}}{\text{Motor Volym}} = \frac{W}{V_d}$$

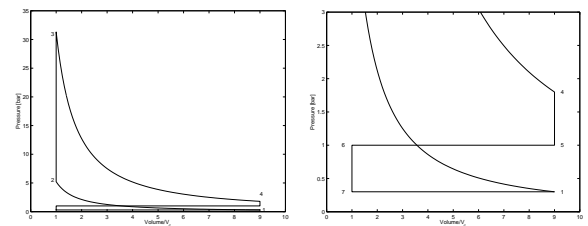
$$W = M 4 \pi$$

enheten Nm/m³=N/m² vilket är detsamma som tryck.

- xMEP – x anger var man mäter arbetet
- IMEP – Indikerat arbete (cylindertryck)
- FMEP – Friktionsarbete
- BMEP – Bromsat arbete
- PMEP – Pumparbete (cylindertryck)
- Max BMEP för sugmotor = ca 1 MPa (bra att komma ihåg)

Medelvärdesmodell för pumparbete

- Dellast $p_i = 0.3$ bar and $p_e = 1$ bar.

- Pumparbete (omsloten area)

$$W_p = (p_e - p_i) V_d = PMEP \cdot V_d$$

Motorfriktion

- Friktionen kan uttryckas i FMEP (friction mean effective pressure)

$$W_f = V_d \cdot FMEP$$

- Heywood polynomial

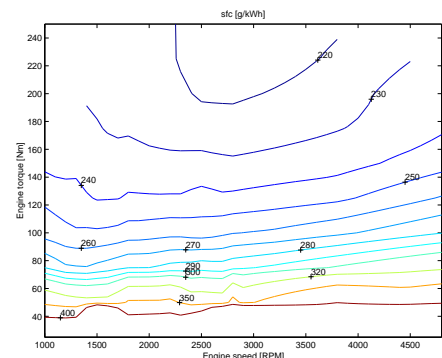
$$FMEP = C_{f0} + C_{f1} N + C_{f2} N^2$$

- ETH model

$$FMEP = \xi_{aux} \cdot [(0.464 + 0.0072 S_p^{1.5}) \cdot \Pi_M \cdot 10^5 + 0.0215 \cdot BMEP] \cdot \left(\frac{0.075}{B}\right)^{0.5}$$

- Finns omfattande MIT modell från (1989) utvidgad (2002).
- Bra att komma ihåg
 $BMEP \approx 10^6$ Pa $FMEP \approx 10^5$ Pa

Musseldiagram – “Performance map”

Maxmomentet – Varvtalsberoende

Effekt och moment som funktion av varvtal.

SAAB-sugmotor

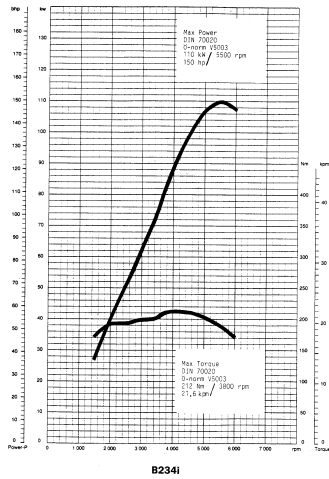
$$P = w * M$$

enhetsbyte

$$P = 2 * \pi * N * M$$

Medelkolvhastighet:

$$S_p = \bar{S}_p = 2 L N = 4 a N$$

Innehållsförteckning

Repetition drivlina

Repetition - MVEM

Motor – Knack
Oktantal & Knack

Motor – Tändningsreglering

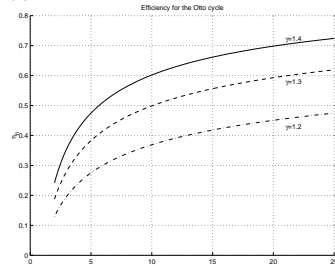
Ottocykelns effektivitet

$$\eta_{f,i} = 1 - \frac{1}{r_c^{\gamma-1}}$$

Normalfall $\gamma = 1.3$

$\eta_{f,i}$ ökar med r_c för alla cykler.

Varför designar vi inte för $r_c = \infty$?

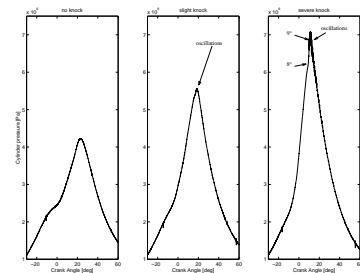
En annan kolv som upplevt kraftigt knack

–Knack kan förstöra motorn!!!

Knack – En fundamental begränsning för bensinmotorn

Hur kan man detektera knack?

Knack och oktantal är relaterade.

Oktantal – Bränslets förmåga att "motstå knack".

Oktantal

- ▶ RON – Research Octane Number
Europa, Sydafrika, Australien
- ▶ MON – Motor Octane Number
Motorsport, Högre temperatur och varvtal på motorn.
8 till 10 enheter lägre än RON.
- ▶ $(RON+MON)/2$ – Används i USA och Kanada
AKI – Anti Knock Index
PON – Pump Octane Number
- ▶ RdON – Road Octane Number
 $RdON = a RON + b MON + c$, Erfarenhet har visat
 $a = b = 0.5, c = 0$
- ▶ Fuel sensitivity = RON - MON

RON & MON

Arbetspunkter för ON bestämning

	Research	Motor
Engine speed	600 rpm	900 rpm
Ignition timing	13° BTDC	19 – 26° BTDC
Inlet temperature	52°C (125°F)	149°C (300°F)
Inlet pressure		1 atm
Humidity	0.0036-0.0072 kg/kg dry air	
Coolant temperature	100°C	
Air to fuel ratio	Adjusted for maximum knock	

Hur bestämmer man ON > 100?

Referensbränsle: iso-oktan + blyadditiv, $T = \frac{T \text{ milliliter } (C_2H_5)_4Pb}{1 \text{ gallon iso-octane}}$

$$ON = 100 + \frac{28.28 T}{1.0 + 0.736 T + (1.0 + 1.472 T - 0.035216 T^2)^{0.5}}$$

Litet mer om varför kompressionen är begränsad?

Alla cykler visar att högre kompressionstal ger bättre effektivitet, vad är problemet?

- ▶ begränsning på maxtrycket
- ▶ värmeöverföring $dQ \neq 0$
- ▶ ökade emissioner

En diesel motor har högre kompressionstal än en bensinmotor, och det är ett av skälen till dieselmotorns högre effektivitet.

Innehållsförteckning

Repetition drivlina

Repetition - MVEM

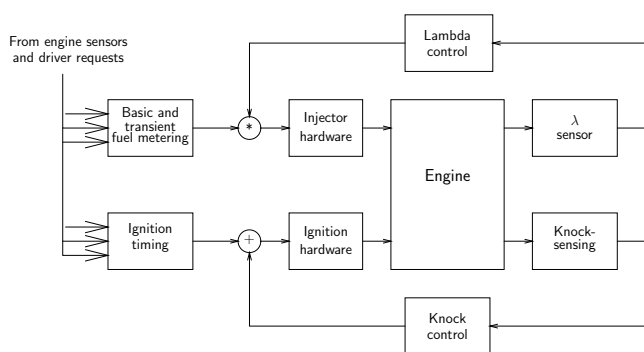
Motor – Knack

Motor – Tändningsreglering

Motor – Moment

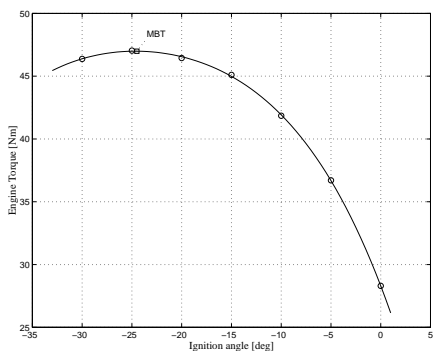
Tändningsloopen

Viktigaste reglerlooparna för bensinmotorer. Den översta är *lambda-regulatorn* och den nedersta är *tändningsregulatorn*.

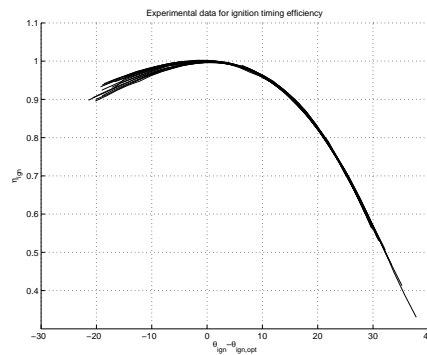

Bränsleförbrukning

Moment, Tändningstidpunkt och MBT

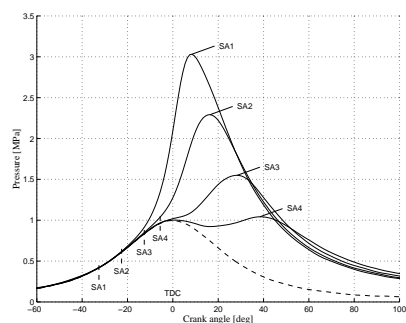

Tändkrokar – “Ignition Fish Hooks”

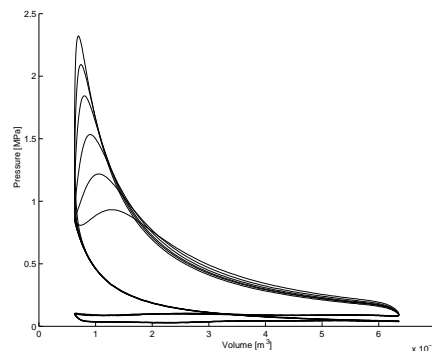

Tändningstidpunkt ↔ cylindertryck

Positionerar förbränningen relativt kolvrörelsen och styr pV-diagrammet

Tändningstidpunkt ↔ pV-diagram

Tändtidpunkt

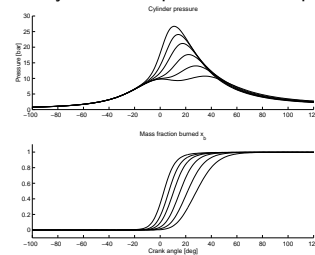
Tändtidpunkten positionerar förbränningen relativt kolvrörelsen
 PPP - Pressure Peak Position

$$x_b(\theta) = \frac{m_{burned}(\theta)}{m_{total}}$$

Mass fraction burned
MBT

Tändningstidpunkt ↔ Cylindertryck och MFB

Sex cylindertryck i arbetspunkten 2000 rpm 50 Nm.

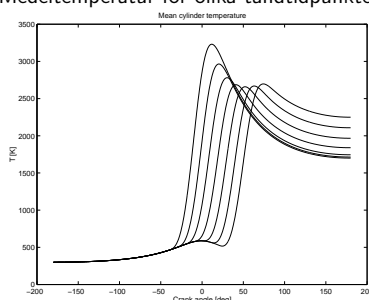

Var finns tändtidpunkten?

Var finns PPP och $x_b = 0.5$?

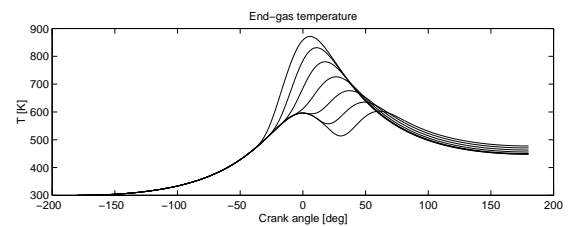
Tändtidpunktens betydelse för emissionerna

Medeltemperatur för olika tändtidpunkter.

De höga maxtemperaturerna medför att mer NO_x bildas.

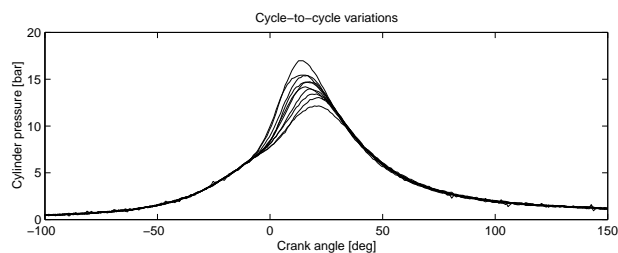
Knackrisk som funktion av tändtidpunkt

Ändgastemperaturen för olika tändtidpunkter. Senare tändtidpunkt ger lägre temperaturer.
 Knackreglering

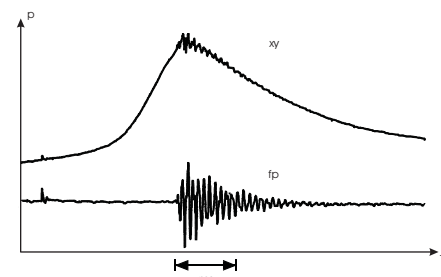
Cykel till cykel variationer

Alla styrvariabler konstanta, lambda reglering urkopplad.
 10 konsekutiva cykler

Knackdetektering

Bandpassfiltrera signalen – Likrikta (eller kvadrera) – Integrera

Knackreglering

Knackreglering kompenserar för inverkan av parametervariationer.

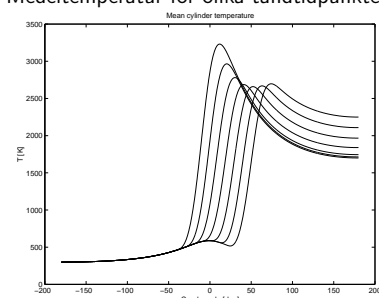
- ▶ Omgivningstemperatur
- ▶ Omgivningstryck vid olika höjder
- ▶ Oktantal för olika bränslen
- ▶ Motorernas tillverkningstolerans och åldring

Kompressionsförhållandet kan ökas med 1 enhet.

Bränsleförbrukningen reduceras med omkring 7%. För turboladdade motorer är vinsterna större.

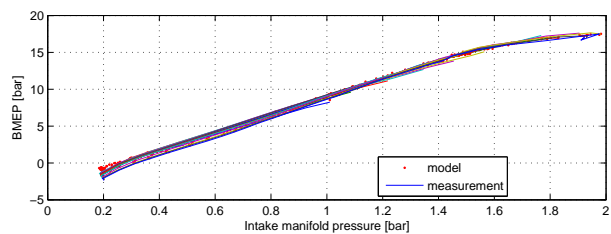
Tändtidpunktens betydelse för emissionerna

Medeltemperatur för olika tändtidpunkter.

De höga maxtemperaturerna medför att mer NO_x bildas.

Motormoment och insugstryck

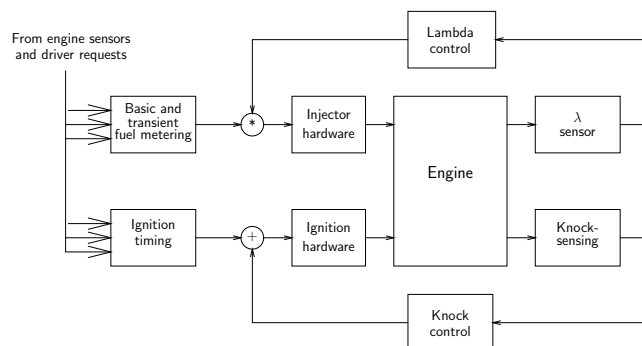
Korrelation, som motiverar varför insugstrycket används som synonym för last.

Vid höga laster:

–Kompromissar på tändningen för att skydda motorn mot knack.

Huvudlooparna – Tändning

Viktigaste reglerlooparna för bensinmotorer. Den översta är *lambda-regulatorn* och den nedersta är *tändningsregulatorn*.

Innehållsförteckning

Repetition drivlina

Repetition - MVEM

Reglering – Huvudlooparna

Motor – Arbetsprinciper

Repetition: Momentmodellen

Motor – Knack

Oktantal & Knack

Motor – Tändningsreglering

Motor – Moment